

T:mi Martti Linna
Harjulankuja 19
49510 HUSULA
040 579 3085
martti.linna@luukku.com
www.martti.linna.tarinoi.fi

JUTTUNÄYTYTEITÄ

24.09.2019

Vuonna 2016 tein Cursorin seutumatkailumarkkinoinnin tarpeisiin juttua Sauli Orimuksesta ja Erämys Oy:stä, mielestäni yhdestä hienoimmista alueemme matkailubrändeistä:

(<https://www.cursor.fi/fi/eramys>)

Erämys

Lisävoimaa verkostoista

Sauli Orimus on tarjonnut vuodesta 1998 lähtien Kymijoella luontoelämyksiä lähinnä yritysten ja yhteisöjen henkilöstöille. Etelä-Suomen paras koskenlaskujoki voi hänen mielestään työllistää tulevaisuudessa paljon nykyistä suuremman joukon ihmisiä.

Matkailumerkonomi Orimus muutti vuonna 1995 pääkaupunkiseudulta Kotkaan ja kävi Helsingin yliopiston puoli vuotta kestäneen eräkoulutuksen. Tapaaminen Kymijoen Grand Old Manin, Martti Jussi-Pekan kanssa johti siihen, että Kulthaalla päämajaansa pitävä [Erämys – Keisarin Kosket Oy](#) työllistää nyt miehen täyspäiväisesti.

”Koskenlasku on meidän ykköstuote. Siihen Kymijoen alaosa on Etelä-Suomen paras, ja pääkaupunkiseutua lähinnä oleva paikka”, Sauli kertoo liikeideastaan. ”Monelle ryhmälle juuri koskenlasku on se juttu. Oheispalvelut ovat esimerkiksi kokoustamista, saunomista, työhyvinvointia ja hyvää ruokaa.”

Kalastusmatkailu on Kymijoella nouseva laji. Koskimelajat ovat olleet joella aina ja retkimelajien määrä on kasvussa. Virtaava vesi tarjoaa palvelujen kehittämiseen valtavasti mahdollisuuksia.

”Ei tällaista jokea ole missään! Muutama vuosi sitten perustimme [Kymi The River](#)-verkoston.”

Seudullisen matkailun kehittäminen on Etelä-Kymenlaaksossa Cursorin alaa. Sauli Orimus on mukana esimerkiksi Cursorin vetämän risteilyliikenneprojektin ohjausryhmässä. Kysymykseen, millaista matkailu voi Kymijoella olla kymmenen vuoden päästä, on Saulilla mietitty vastaus:

”Jossakin tässä lähellä on 20 – 30 huoneen luontoystävällinen majoituspaikka. Jos Kymijoella käy nyt 5 000 maksavaa matkailijaa vuodessa, on asiakasmäärä nelin-viisinkertainen ja heille on tarjolla uusia ohjelmapalveluja. Asiakkaani ovat päivän joella, mutta viipyvät seudulla 3 – 4 päivää tekemässä kaikkea muutakin.”

Kuva ja teksti: Martti Linna

Jyväskylään ensi vuonna valmistuvassa Sairaala Novassa hyödynnetään ensimmäisen kerran tietoisesti luonnon parantavia, jo pitkään tiedettyjä hyviä voimia. Kirjoitin ja kuvasin hankkeesta Luonnon varassa -lehteen laajan artikkelin lokakuussa 2018.

(<http://www.luonnonvarassa.fi/artikkelit/luonto-hoittaa-sairaala-novassa.html>)

Luonto hoittaa Sairaala Novassa

02.10.2018

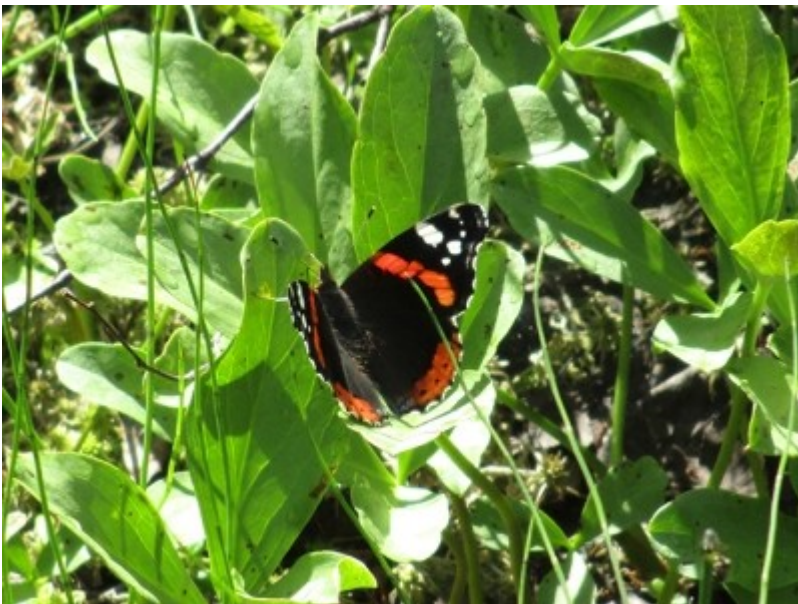
Luonnon merkitys ihmisen terveydelle ja hyvinvoinnille on tunnettu ja lukuisin tutkimuksin todistettu asia. Jyväskylässä tehdään uraa uurtavaa työtä luonnon hyvien vaikutusten ottamisessa osaksi terveydenhoitoa: Keski-Suomen kansallispuistot näkyvät, kuuluvat ja tuntuvat vuonna 2020 käyttöön otettavassa Sairaala Novassa.

Metsähallituksen Luontopalvelut toimii Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kumppanina uuden sairaalan sisustuksen suunnittelussa. Kehittämispäällikkö **Timo Kukko** Metsähallituksesta on ollut mukana hankkeessa sen alusta lähtien. Kyse on maailmanlaajuisesti uudesta mallista.

- Luonnon hyödyntämistä erilaisina elementteinä löytyy jonkin verran yksityissairaaloista Yhdysvalloissa. Aasiassa luontoa on hyödynnetty jonkin verran, mutta Euroopassa ei lainkaan. Missään päin maailmaa luontoa ei ole aikaisemmin integroitu jo sairaalan suunnitteluvaiheessa osaksi sen toimintaa.

Tutkimustietoa löytyy esimerkiksi siitä, että sairaalassa nähty luontomaisema voi edistää leikkauksesta toipumista. Virtuaalikävelyn avulla potilas voi aistia luontoa ympärillään, vaikka hän ei pääsisikään sinne oikeasti liikkumaan. Merkitystä on myös sillä, mihin potilashuoneen ikkunasta näkyvä maisema avautuu, ja mitä potilas kokee ympärillään sairaalan sisätiloissa.

Kansallispuistoteema sopii hyvin Keski-Suomen ”pääkaupunkiin” Jyväskylään parhaillaan rakennettavaan uuteen sairaalaan. Suomen 40 kansallispuistosta viisi sijaitsee kokonaan tai osittain maakunnan alueella. Novassa tulevat näkymään Salamajärven kansallispuiston suot, Leivonmäen kansallispuiston harjut, Etelä-Konneveden vesistöt, Pyhä-Häkin salot ja Isojärven kasket. Kaupunkilaisten lähiluontoa edustaa jyväskyläläinen rehevä joenvarsilehto.

Kivijärven ja Perhon rajalla sijaitseva Salamajärven kansallispuisto edustaa teemoissa karua suoluontoa. Amiraaliperhonen levähtää hetken kesken lentonsa.

Aulassa virtaa vesi

- Puistot edustavat hyvin keskisuomalaisten monimuotoista luontosuhdetta, kehittämispäällikkö Kukko sanoo. - Kansallispuistot ovat kansalaisten omistamia, ja niistä löytyy kiinnekohtia eri

puolilta maakuntaa hoitoon tulevien ihmisten elämään. Toivomme, että teemat innostavat ihmisiä lähtemään luontoon.

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin johtaja, professori **Juha Kinnunen** sanoo, ettei luontoteeman valinta ollut itsestään selvä asia sairaalaväelle.

- Varsinkin erikoissairaanhoidossa sana luonto yhdistyi helposti luonnonparannukseen ja puoskarointiin, ennen kuin asia alkoi jäsentyä. Kun arkkitehdit ja sisustuspuoli saivat integroitua ehdotukset ja ideat nähtäville, on vastaanotto ollut hyvinkin myönteinen.

Luontoteema näkyy Sairaala Novaan saapuvalla asiakkaalle heti parkkipaikalta lähtien. Sairaalan noin 200 metriä pitkässä aulassa hänet toivottaa tervetulleeksi ekosysteemissä virtaava vesi, tuo elämän perusedellytys.

Novan vuodeosastokerroksiin luodaan miellyttäviä yksityiskohtia keskisuomalaisesta luonnosta. Niitähän riittää: vesitatar kukki kauniisti heinäkuuisella pikkulammella.

Aineksia vahvaan tarinaan

- Sairaalan vuodeosastot sijaitsevat kuudessa tornissa. Niistä jokainen edustaa yhtä kansallispuistoista. Alimpaan vuodeosastokerrokseen (5. kerros) on pyritty tuomaan yksityiskohtia luonnosta. Seuraavaan kerrokseen taas on tuotu ihmissilmän mittakaavaan sopivasti eläimiä ja kasveja, Timo Kukko kertoo. - Ylimmässä kerroksessa on näkyvillä maisematopografiaa ja lintuperspektiiviä.

Luontoteema on Novassa alati läsnä niin infotauluissa, opasteissa, graafissa tuotteissa, näytöissä, ovissa kuin tekstiileissäkin. Sairaalamailma asettaa tietenkin omat rajoitteensa aisteille.

-Tavoitteena on moniaistisuus, mutta rajoitteita syntyy suurten ihmismassojen liikkumisesta. Myös valojen ja tuoksujen käyttöä täytyy miettiä, eikä äänistä saa syntyä hälyä, Timo Kukko kuvaa suunnittelun haasteita.

Professori Juha Kinnusen mukaan sairaalasta ei suinkaan olla tekemässä uutta luonnonpuistoa.

- Sairaalatoimintaan liittyy erilaisia rajoitteita, samoin raha asettaa omat rajansa toteutuksessa. Käyttäjien odotukset voivat olla hyvinkin erilaisia kuin ideoiden toteutusmahdollisuudet.

Kukon mukaan jokaisella suurella rakennushankkeella kannattaa olla oma tarinansa. Sellainen auttaa selvästi sen läpi viemistä. Luonto sopii tarinan aiheeksi monin eri tavoin. Terveysvaikutusten lisäksi syitä on Kinnusen mukaan muitakin:

Jokaiselle jotakin

- Luonto on sosioekonomisestikin tasapuolinen teema. Kaikilla meistä on mahdollisuus hyödyntää sitä, ja luonto on positiivinen asia kaikille ihmisille. Esimerkiksi kirurgit ovat olleet innostuneita tästä. Jos ihminen saa katsella luontofilmejä tai -kuvia leikkausoperaation aikana, niin hoitotulokset paranevat ja ihminen paranee nopeammin. Fysioterapeutteja taas kiinnostaa ihmisten saaminen luontoon kehittämään kehonsa tasapainoa.

Sairaala Novan rakentamisen kokonaiskustannusarvio on yli 400 miljoonaa euroa. Julkisessa rakentamisessa noudatettavan prosenttiperiaatteen mukaisesti hankkeeseen on valittu kaksitoista taiteilijaa, jotka tekevät kansallispuistoteemasta lähtevää taidetta sairaalan eri tiloihin. Ajatuksena on, että sairaalan tuleville asiakkaille annetaan tilaa tehdä kokonaisuudesta omilla ajatuksillaan elämys.

Menossa olevien sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusten myötä sairaalat tulevat kilpailemaan asiakkaista. Luontoteeman tuottamasta asiakaskokemuksesta voi hyvinkin tulla Novalle melkoinen kilpailuvaltti.

Vesi ja vesistöt kuuluvat keskisuomalaiseen mielenmaisemaan. Vettä, elämän edellytystä on Sairaala Novassa läsnä esimerkiksi virtaavassa muodossa aulatiloiissa. Etelä-Konneveden kansallispuisto on läsnä luotoina ja omana värimaisemanaan.

Terve luonto, terve ihminen

- Suurin osa Suomen sairaalaverkostosta on rakennettu 1950- ja 60-luvuilla, kuvaa johtaja Kinnunen sairaanhoitopiiristä nykytilannetta. - Se rakennuskanta alkaa olla elinkaarensa päässä. Nyt voimme tarjota asiakkaille uudet, modernit ja vähän erilaiset tilat kuin perinteisessä sairaalassa. Uskon, että se toimii myös vetovoimatekijänä.

Metsähallituksen Luontopalveluille osallistuminen Sairaala Novan kaltaiseen hankkeeseen tuo Timo Kukon mukaan merkittävää lisäarvoa.

- Se tuo työllemme arvostusta ja lisätarvetta. Keski-Suomessakin virkistyskohteista puretaan jo tulipaikkoja rahanpuutteen takia. Uupunut ihminen ei tuo kenellekään kauheasti euroja, mutta voi tuottaa lisää terveydenhoitokuluja. Ihmisen hinta, ja terveen ihmisen arvo on ymmärrettävä paljon nykyistä paremmin. Luontokokemukseen pitää olla mahdollisuus jokaisella ihmisellä.

Teksti ja kuvat: Martti Linna

Havainnekuvat: JKMM Arkkitehdit Oy

Virolahden Harjun hevosajoneuvomuseo Kiessi on myös vetovoimainen matkailukohde. Olin mukana sen näyttelymateriaalin suunnittelussa – ja sen jälkeen olen saanut kirjoittaa sen tiimoilta useampiakin artikkeleja eri medioihin. Tällainen juttuni ilmestyi Metsälehdessä vuonna 2017.

(<https://www.metsalehti.fi/artikkelit/yli-sata-vuotta-hevosvoimaa/>)

Yli sata vuotta hevosvoimaa

Erilaiset hevosten vetämät menopelit esittäytyvät hevosajoneuvo-museo Kiessissä.

Uusittu Kiessi avattiin viime kesänä yleisölle. Museo on talvella avoinna ryhmille tilauksesta ja avautuu kaikille matkailijoille taas toukokuussa. (Kuvaaja: Johannes Wiehn)

Virolahtelainen kotiseutuneuvos **Risto Rahkonen** muistaa tarkasti ensimmäiset kerrat hevosen kanssa metsätöissä.

”Metsään lähdin 12-vuotiaana. Jo 16-vuotiaana, talvella 1945–1946, tein täyden miehen päivätyön. Ajoin silloin tukkeja kotitilan metsistä tien varteen”, hän kertoo.

Keskenkasvuaiselle sellainen työ oli raskasta. Hevosella käytettiin noihin aikoihin Virolahdella kahdenlaisia valjaita: nappula- eli tamppivaljaita ja luokkavaljaita. Muualla Suomessa luokkaa kutsutaan useimmiten luokiksi. Rahkonen muistaa, miten nappulavaljaiden nostaminen hevosen selkään vaati voimaa. Samoin luokkavaljaiden rintaremmien kiristäminen ei tahtonut sen ikäiseltä aina onnistua.

Rahkosen ansiosta virolahtelaisessa Kiessi-hevosajoneuvomuseossa pääsee tutustumaan hevosen erilaisiin käyttötarkoituksiin pitkälti yli sadan vuoden ajalta. Innokkaana hevosmiehenä Rahkonen

ymmärsi jo varhain erilaisten hevosajoneuvojen ja -tarvikkeiden kulttuurihistoriallisen arvon.

Rahkoselle kertyi vähitellen yli 80 erilaista kärryä, rekeä, työkonetta ja muuta esinettä, jotka muuten olisi tarpeettomina hävitetty. Vuonna 1999 ne asetettiin näytteille Harjun Oppimiskeskuksen yhteydessä olevaan, entiseen kalustovajaan perustettuun hevosajoneuvomuseoon.

Maatalouden ohessa

Talvinen puunajo metsäsavotoilta teiden ja uittoreittien varsille oli viime vuosisadalla monelle pientilalliselle tuttua ”vuoroviljelyä” maatalous-töiden ohessa. Jo kotitilalla opittiin käyttämään kirvestä ja sahaa sekä ajamaan hevosta. Samoissa oloissa kasvanut hevonen totutettiin yleensä jo varsana metsäajoon.

Se kuljetussuorite, joka noina vuosikymmeninä tehtiin hevosella pitkien tietttömien taipaleiden takaa, oli valtava. Entisen Metsäntutkimuslaitoksen edesmennyt professori **Kullervo Kuusela** laski, että jo viime vuosisadan alkupuoliskolla vuotuiset poltto-, kotitarve- ja vientipuun sekä teollisuuden raakapuun hakkuumäärät olivat Suomessa noin 50 miljoonaa kuutiometriä. Siitä määrästä olisi saanut aikaan maapallon ympäri yltävän 1,25 metriä korkean pinon.

Hyvä savottahevonen veti raskaan kuormansa huonoltakin palstatieltä ensin paremmalle varsitielle ja sitä pitkin edelleen varastopaikalle. Sekä hevosia että hevosmiehiä oli erilaisia. Perimätieto kertoo, että ensimmäistä kertaa hakkuilla vierailut kaupunkilainen usein hämmästyti Perkele-nimisten hevosten määrää.

Ei pelkkää historiaa

Satavuotista itsenäisyyttään juhliva Suomi on suuressa kiitollisuudenvelassa historiansa hevosvoimille. Tänä vuonna on juhlittu myös sitä, että suomenhevosen kantakirjan perustamisesta tuli kuluneeksi 110 vuotta. Eläkepäiviään viettävälle Risto Rahkoselle hevonen on paljon muutakin kuin historiaa.

”Viimeisen kerran hain hevosella metsästä rankakuorman vuonna 1993. Se oli nelivuotias ruuna LL Aksel, josta tuli sitten ravihevonen. Ajo kävi minulta aina luonnostaan.”

Julkaistu Metsälehdessä 23/2017